
Chronisch zieken en gehandicapten zijn nog onzeker over de gevolgen van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor hun persoonlijke situatie

Mieke Cardol, Roland Friele, Mieke Rijken

Samengevat

Ongeveer 1,5 tot 4,5 miljoen Nederlanders hebben een chronische ziekte, afhankelijk van de gehanteerde definitie, en ongeveer een kwart van de Nederlanders heeft een lichte of ernstiger lichamelijke beperking. Een groot deel van hen vindt ondanks de chronische ziekte of beperking manieren om naar eigen wens en ideeën deel te nemen aan de samenleving. Sommigen hebben daarbij ondersteuning nodig. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kan hierbij helpen.

Uit lopend onderzoek onder panelleden van het Nationaal Panel Chronisch zieken en Gehandicapten¹ blijkt dat in april 2007 ongeveer 60% van de chronisch zieken en gehandicapten van de Wmo heeft gehoord. Ouderen met een chronische ziekte en/of ernstiger beperkingen die meer kans hebben om met de Wmo te maken te krijgen, weten meer van de Wmo dan mensen met een chronische ziekte zonder lichamelijke beperkingen.

Degenen die van de wet hebben gehoord zijn nog wel onzeker over de effecten van de wet voor hun persoonlijke situatie. Vervolgonderzoek moet laten zien wat de Wmo voor deze groep verder zal gaan betekenen.

Kader

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning, 'de Wmo', van kracht geworden. In deze wet zijn o.a. de voormalige Wet voorzieningen gehandicapten, de Welzijnswet en de huishoudelijke hulp uit de AWBZ opgegaan. Met de Wmo streeft de landelijke overheid naar een zo zelfstandig en actief mogelijk leven voor alle burgers. Mensen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking moeten net als ieder ander kunnen meedoen in de samenleving: bijvoorbeeld betaald of vrijwilligerswerk doen, sporten, winkelen of een buurthuis bezoeken, en het besteden van vrije tijd naar eigen keuze. Gemeenten hebben met de Wmo een belangrijke rol gekregen in de invulling van de zorg en ondersteuning aan burgers voor wie meedoen niet altijd vanzelfsprekend is, zoals mensen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking. Met de Wmo kunnen burgers bij de gemeente terecht voor bijvoorbeeld hulp in het huishouden, hulpmiddelen, vervoer, een Persoons Gebonden Budget, of voor informatie over vrijwilligerswerk. In deze factsheet wordt beschreven in hoeverre mensen met een chronische ziekte en/of lichamelijke beperking bekend zijn met de Wmo en wat ze er van verwachten.

Ouderen met een ziekte of beperking hebben vaker van de Wmo gehoord

In april 2007 zegt 41% van de mensen met een chronische ziekte en/of lichamelijke beperking nog nooit van de Wmo te hebben gehoord, 53% zegt er wel eens over gehoord te hebben, en 6% zegt precies te weten wat de Wmo inhoudt. Ruim de helft van de mensen die bekend zijn met de Wmo, geeft aan via hun gemeente hierover te zijn geïnformeerd.

Burgers hebben met de Wmo via cliëntenraden of platforms formeel inspraak in het gemeentelijke beleid in relatie tot de Wmo. Toch zegt slechts 3% tot nu toe zelf actief betrokken te zijn geweest bij het tot stand komen van het gemeentelijke beleid met betrekking

---

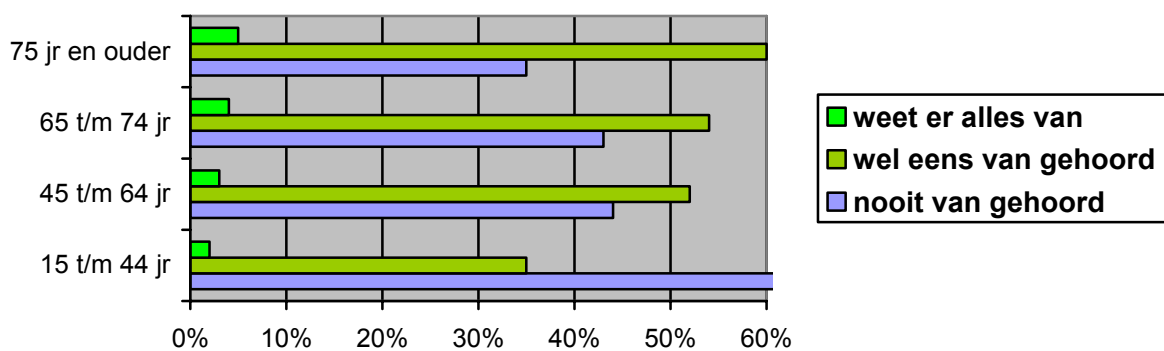
¹ Onder lichamelijke beperking wordt verstaan: problemen met bewegen, problemen met zien en/of horen, of een combinatie van deze problemen. In dit onderzoek hebben we de panelleden gesplitst in twee groepen: 1) 1128 personen met een chronische ziekte zonder lichamelijke beperking, en 2) 1650 personen met een lichamelijke beperking, waaronder 561 personen met een chronische ziekte én lichamelijke beperking.

tot de Wmo in hun woonplaats. Mensen met een lichamelijke beperking waren ruim drie keer zo vaak betrokken bij het tot stand komen van gemeentelijk beleid in hun woonplaats dan mensen met een chronische ziekte zonder lichamelijke beperking.

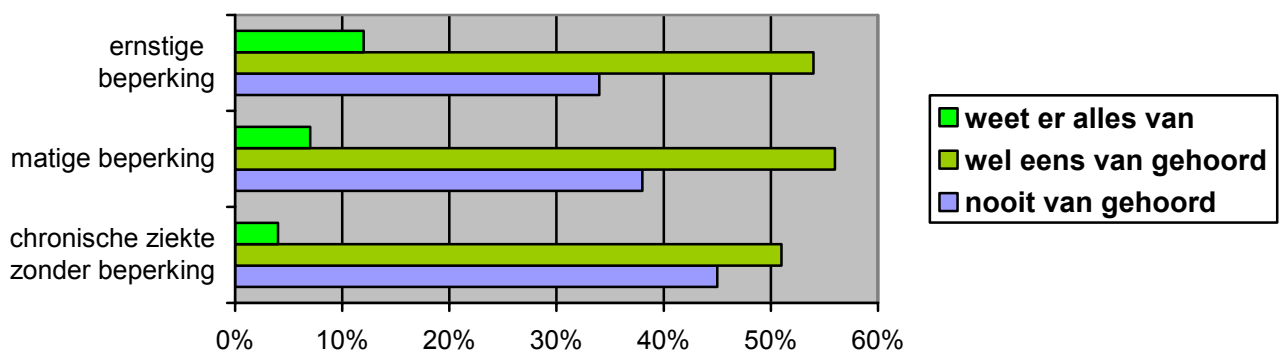
Naar verwachting zullen vooral mensen met een lichamelijke beperking en ouderen met een chronische ziekte weten wat de Wmo inhoudt. Zij zullen, vaker dan mensen *zonder* lichamelijke beperking en jongeren met een chronische ziekte, hulpmiddelen en ondersteuning, nodig hebben.

Dit blijkt ook zo te zijn. Figuur 1 laat zien dat van de mensen met een chronische ziekte zonder lichamelijke beperking vooral ouderen vaker van de wet hebben gehoord. Onder de mensen met een lichamelijke beperking is het leeftijdseffect minder groot (niet in Figuur). Van hen hebben alleen 15-44 jarigen met een lichamelijke beperking vaker nog nooit van de Wmo gehoord. Figuur 2 laat zien dat ook de ernst van de lichamelijke beperking van invloed is op kennis van de Wmo. Hoe ernstiger de lichamelijke beperking, hoe vaker mensen meer van de Wmo weten.

Figuur 1: Percentage mensen met een chronische ziekte, zonder lichamelijke beperking, dat bekend is met de Wmo, naar leeftijd (n=1128)

Figuur 2: Percentage mensen dat bekend is met de Wmo, naar mate van lichamelijke beperking (n=2636)

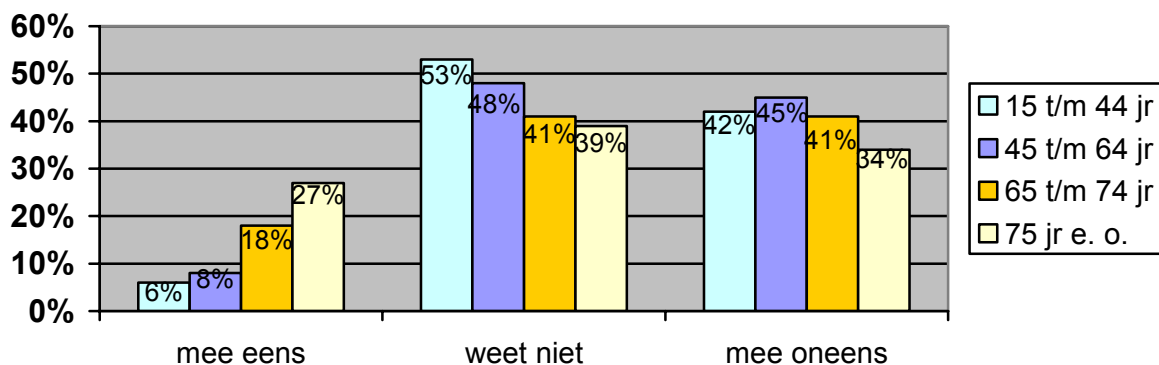
Persoonlijke gevolgen nog onzeker

Voor 38% van de mensen met een chronische ziekte en/of een lichamelijke beperking die wel eens van de Wmo hebben gehoord, is het duidelijk waarom de wet is ingevoerd.

Ongeveer één op de tien mensen met een chronische ziekte *zonder* lichamelijke beperking denkt dat de wet persoonlijke gevolgen voor hen zal hebben, 12% denkt dat zij door de Wmo actiever kunnen gaan deelnemen aan de samenleving. Van de mensen *met* een lichamelijke beperking denkt ruim één op de vier personen dat de Wmo persoonlijke gevolgen voor hen zal hebben, 15% denkt dat zij door de Wmo actiever kunnen meedoen in de samenleving. Ouderen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking denken vaker dat zij door de Wmo actiever zullen zijn dan mensen die jonger zijn dan 65 jaar (figuur 3).

De persoonlijke gevolgen worden over het algemeen niet zeer positief ingeschat: men denkt dat zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de hulp in het huishouden zal afnemen, dat aanvragen via gemeentelijke procedures lang zullen duren en dat er vaker een hogere eigen bijdrage betaald zal moeten worden voor hulp of een hulpmiddel. Een aantal mensen maakt zich zorgen dat het collectieve taxivervoer duurder zal worden en dat zij in de nabije toekomst vaker een beroep zullen moeten doen op hun burens en kinderen. Enkel vinden de Wmo een positieve ontwikkeling omdat gemeenten beter kunnen inschatten wat er onder inwoners leeft en dus ook beter kunnen inschatten wat er nodig is.

Figuur 3 "Door de Wmo kan ik actiever deelnemen aan de samenleving...", percentages naar leeftijd (n=1343)

Conclusie

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is nu ruim 10 maanden van kracht. Voor een definitief oordeel over de gevolgen van de wet is het nog te vroeg. NIVEL peilde in april 2007 de eerste reacties van mensen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking. Ruim de helft van de mensen met een chronische ziekte en/of lichamelijke beperking heeft van de wet gehoord, vooral ouderen met een chronische ziekte en mensen met een ernstiger lichamelijke beperking. Met het ingaan van een nieuwe wet is het logisch dat vooral mensen die belang (kunnen) hebben bij de Wmo, in termen van ondersteuning, meer kennis hebben. Ook al haalde de Wmo het landelijk nieuws vooral met de huishoudelijke hulp, de Wmo biedt meer dan alleen ondersteuning voor mensen met een ziekte of handicap. Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning van mantelzorgers of mogelijkheden voor inspraak in het gemeentelijk beleid. De meeste van de door ons ondervraagde personen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking waren nog afwachtend in hun oordeel over de gevolgen van de wet. Voor hen moet de Wmo nog betekenis krijgen. Vervolgonderzoek zal laten zien hoe zich dit verder ontwikkelt.

Methodologische verantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een enquête onder de leden van het *Nationaal Panel Chronisch zieken en Gehandicapten* (NPCG). Het NPCG is een landelijk panel bestaande uit ongeveer 3800 mensen met chronische ziekten en/of lichamelijke beperkingen. Twee keer per jaar worden gegevens verzameld over hun zorg- en leefsituatie, zoals ervaren door de mensen zelf. Dit gebeurt met behulp van vragenlijsten. In het voorjaar van 2007 vulden ruim 2600 panelleden de vragen over de Wmo in. De panelleden van het NPCG zijn 15 jaar of ouder, wonen niet in een instelling, beheersen de Nederlandse taal voldoende om vragenlijsten in te vullen, en zijn niet terminaal ziek.